
Dokument na rokovanie

B9-0223/2023

18.4.2023

NÁVRH UZNESENIA

predložený na základe vyhlásení Rady a Komisie

v súlade s článkom 132 ods. 2 rokovacieho poriadku

o všeobecnej dekriminalizácii homosexuality vo svetle nedávneho vývoja
v Ugande
(2023/2643(RSP))

Pierre Karleskind, Abir Al-Sahlani, Petras Auštrevičius, Izaskun Bilbao Barandica, Sylvie Brunet, Olivier Chastel, Catherine Chabaud, Asger Christensen, Iana Cicurel, Katalin Cseh, Laurence Farreng, Charles Goerens, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Svenja Hahn, Ivars Ijabs, Karin Karlsbro, Billy Kelleher, Ilhan Kyuchyuk, Moritz Körner, Karen Melchior, Jan-Christoph Oetjen, Urmas Paet, Frédérique Ries, Catharina Rinzema, María Soraya Rodríguez Ramos, Michal Šimečka, Ramona Strugariu, Irène Tolleret, Dragoș Tudorache, Emma Wiesner, Hilde Vautmans, Salima Yenbou
v mene skupiny Renew

B9-0223/2023

Uznesenie Európskeho parlamentu o všeobecnej dekriminalizácii homosexuality vo svetle nedávneho vývoja v Ugande (2023/2643(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv,
- so zreteľom na Africkú chartu ľudských práv a práv národov,
- so zreteľom na Americký dohovor o ľudských právach,
- so zreteľom na Európsky dohovor o ľudských právach,
- so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach,
- so zreteľom na rezolúciu o ochrane pred násilím a iným porušovaním ľudských práv voči osobám na základe ich skutočnej alebo imputovanej sexuálnej orientácie alebo rodovej identity, prijatú na 55. riadnom zasadnutí Africkej komisie pre ľudské práva a práva národov v Luande v Angole od 28. apríla do 12. mája 2014,
- so zreteľom na spoločné vyhlásenie podpísané 85 krajinami zo zasadnutia Rady OSN pre ľudské práva z 22. marca 2011 o ukončení násilných činov a súvisiaceho porušovania ľudských práv na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity,
- so zreteľom na Jogjakartské zásady o uplatňovaní medzinárodných právnych predpisov v oblasti ľudských práv týkajúcich sa sexuálnej orientácie a rodovej identity,
- so zreteľom na správu nezávislého experta o ochrane pred násilím a diskrimináciou na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity z 11. mája 2018,
- so zreteľom na prácu hlavnej skupiny OSN pre LGBTI, najmä na jej vyhlásenie z 19. marca 2023, v ktorom vyzýva Bezpečnostnú radu OSN, aby lepšie začlenila ľudské práva LGBTIQ osôb do svojho medzinárodného mierového a bezpečnostného mandátu,
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 12. novembra 2020 s názvom Únia rovnosti: stratégia pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020 – 2025 (COM(2020)0698),
- so zreteľom na usmernenia EÚ na presadzovanie a ochranu všetkých ľudských práv lesbiab, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb (LGBTI), ktoré prijala Rada pre zahraničné veci 24. júna 2013,
- so zreteľom na usmernenia EÚ týkajúce sa trestu smrti, ktoré Rada prijala 12. apríla 2013,
- so zreteľom na Zmluvu o Európskej únii (ZEÚ), najmä na jej článok 21,

- so zreteľom na program ESVČ v oblasti začlenenia a rozmanitosti na roky 2023 – 2025, ktorý bol prijatý 6. marca 2023,
  - so zreteľom na ugandský zákon proti homosexualite z 21. marca 2023,
  - so zreteľom na vyhlásenie vysokého komisára OSN pre ľudské práva Volkera Türka z 22. marca 2023,
  - so zreteľom na článok 132 ods. 2 rokovacieho poriadku,
- A. keďže Všeobecnou deklaráciou ľudských práv sa presadzuje prirodzená dôstojnosť a rovnaké práva všetkých ľudských bytostí vrátane neodňateľného práva na život, slobodu a súkromie;
  - B. keďže Africká charta ľudských práv a práv národov chráni právo každého jednotlivca na rešpektovanie jeho dôstojnosti a práva na slobodu a zakazuje kruté, neľudské alebo ponižujúce tresty a zaobchádzanie;
  - C. keďže v Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach sa uznáva právo na život ako základné ľudské právo a výslovne sa uvádza, že trest smrti by sa nemal ukladať za nenásilné trestné činy alebo za zločiny spáchané osobami mladšími ako 18 rokov v čase spáchania skutku;
  - D. keďže 61 krajín na celom svete – najmä v Afrike, na Blízkom východe a v Ázii – kriminalizuje homosexualitu a transrodovú identitu zákonom; keďže dve ďalšie krajiny ju kriminalizujú *de facto*; keďže v Katare, Saudskej Arábii, Afganistane, Iráne, Jemene, Somálsku, Spojených arabských emirátoch, Bruneji, severnej Nigérii, Mauritánii a Pakistane je trestom za homosexuálne akty smrť;
  - E. keďže zákony, ktoré kriminalizujú dobrovoľnú sexuálnu aktivitu osôb rovnakého pohlavia, porušujú základné a medzinárodne chránené ľudské práva;
  - F. keďže existuje celosvetové hnutie za dekriminalizáciu homosexuality a transrodových identít, keďže počet krajín, ktoré kriminalizujú dobrovoľné sexuálne akty osôb rovnakého pohlavia, sa znížil zo 113 v roku 1990 na 64 v roku 2023; keďže toto hnutie je podporované tým, že čoraz viac ľudí si uvedomuje, že zákony, ktoré kriminalizujú homosexualitu a transrodovú identitu, sú diskriminačné a porušujú základné ľudské práva a že spoločenský pokrok si vyžaduje rovnaké práva a príležitosti pre každého; keďže táto rastúca dynamika ponúka nádej, že svet smeruje k spravodlivejšej a rovnoprávnejšej budúcnosti, v ktorej budú môcť všetci jednotlivci slobodne vyjadrovať svoje autentické ja bez strachu z diskriminácie alebo prenasledovania;
  - G. keďže 21. marca 2023 ugandský parlament prijal návrh zákona proti homosexualite (ďalej len „návrh zákona“); keďže v návrhu zákona sa navrhuje trest smrti za trestný čin „homosexuality s priťažujúcimi okolnosťami“, doživotie za trestný čin „homosexuality“, až 14 rokov odňatia slobody za „pokus o homosexualitu“ a až 20 rokov odňatia slobody za „propagáciu homosexuality“; keďže posledná menovaná kategória zahŕňa úplnú cenzúru otázok LGBTIQ vrátane organizácií občianskej spoločnosti, ktoré sa venujú obhajobe ľudských práv;

- H. keďže predchádzajúce verzie podobných návrhov zákonov zakazujúcich propagáciu homosexuality a homosexuálnych činov boli navrhnuté už v rokoch 2009, 2012, 2013 a 2014, čo svedčí o sklone systematicky robiť z LGBTIQ osôb obetných baránkov; keďže politici a náboženskí vodcovia zohrávajú kľúčovú úlohu pri podnecovaní nenávisťnej rétoriky voči LGBTIQ osobám v Ugande; keďže v dôsledku prijatia návrhu zákona už dochádza k nárastu verbálneho a fyzického násillia;
- I. keďže prezident Museveni urobil poburujúce vyhlásenia, napríklad tie, v ktorých tvrdí, že „homosexuáli sú odchýlky od normálu“ a že „Západ sa snaží prinútiť ostatné krajiny, aby normalizovali odchýlky“; keďže ešte návrh zákona nevyhlásil;
- J. keďže v apríli 2023 sa Cookove ostrovy stali poslednou krajinou, ktorá dekriminalizovala homosexualitu zmenou svojho zákona o trestných činoch; keďže začiatkom roku 2023 Singapur dekriminalizoval „nemravné akty medzi mužmi“ zmenou svojho trestného zákonníka;
- K. keďže v mnohých nedávnych prípadoch bola dekriminalizácia homosexuality a transrodovej identity výsledkom súdnych rozhodnutí, ako je napríklad ústne rozhodnutie Najvyššieho súdu Barbadosu z decembra 2022 a rozhodnutie Najvyššieho súdu východného Karibiku z augusta 2022;
- L. keďže všetky členské štáty EÚ opakovane vyjadrili svoj neochvejný nesúhlas s trestom smrti vždy a za každých okolností, pričom ho považujú za neľudské a ponižujúce zaobchádzanie odporujúce ľudskej dôstojnosti; keďže členské štáty sa zaviazali neúnavne obhajovať úplné zrušenie trestu smrti;
- M. keďže všetky členské štáty EÚ jednoznačne odsúdili diskriminačné zákony, politiky a postupy vrátane kriminalizácie dobrovoľných vzťahov dospelých osôb rovnakého pohlavia alebo transrodových identít; keďže členské štáty vyzvali EÚ, aby sa snažila dosiahnuť dekriminalizáciu dobrovoľných vzťahov medzi dospelými osobami rovnakého pohlavia a transrodovými osobami;
- N. keďže v článku 21 Zmluvy o EÚ sa stanovuje, že činnosť Únie na medzinárodnej scéne sa spravuje zásadami, ktoré sa uplatnili pri jej založení, rozvoji a rozšírení, najmä zásadami demokracie, právneho štátu, univerzálnosti a nedeliteľnosti ľudských práv a základných slobôd, zachovávanía ľudskej dôstojnosti, rovnosti a solidarity a dodržiavania zásad Charty Organizácie Spojených národov a medzinárodného práva;
- O. keďže si spoločná zahraničná a bezpečnostná politika EÚ si kladie za cieľ rozvíjať a upevňovať demokraciu a právny štát, ako aj dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd;
- P. keďže Európsky konsenzus o rozvoji zaväzuje EÚ a jej členské štáty uplatňovať prístup k rozvojovej spolupráci založený na ľudských právach, ktorý zahŕňa všetky ľudské práva;
- Q. keďže systémom EÚ Všetko okrem zbraní sa rušia clá a kvóty na všetok dovoz tovaru (okrem zbraní a streliva), ktorý prichádza do EÚ z najmenej rozvinutých krajín; keďže EÚ môže odobrať preferencie systému Všetko okrem zbraní za závažné a systematické porušovanie zásad stanovených v medzinárodných dohovorochoch o základných ľudských

právach a pracovných právach, ako je systémové porušovanie ľudských práv;

Najnovší vývoj v Ugande

1. čo najdôraznejšie odsudzuje návrh zákona prijatý 21. marca 2023 ugandským parlamentom, ktorým sa sprísňujú tresty a rozširuje sa rozsah pôsobnosti ugandských právnych predpisov, ktoré kriminalizujú homosexualitu a transrodovú identitu; domnieva sa, že jeho prijatie je v príkrom rozpore s ugandskou ústavou a medzinárodnými záväzkami Ugandy vyplývajúcimi z Africkej charty a architektúry medzinárodného práva OSN, ako je Všeobecná deklarácia ľudských práv, Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach a Charta OSN;
2. je znepokojený skutočnosťou, že len dvaja z 389 zákonodarcov hlasovali proti návrhu zákona; odsudzuje komentáre prezidenta Museveniho, ktorý ešte viac prispel k nenávisťnej rétorike voči LGBTIQ osobám; je znepokojený množstvom politikov, náboženských vodcov a zástupcov médií, ktorí podnecujú nenávisť; domnieva sa, že skutočnosť, že väčšina ugandských politikov robí z LGBTIQ osôb obetného baránka, predstavuje závažný vývoj, ktorý má vplyv na zásady demokracie, právneho štátu a dodržiavanie medzinárodne uznávaných ľudských práv; domnieva sa, že vyhlásenie tohto zákona by nevyhnutne narušilo vzťahy medzi EÚ a Ugandou a vyžadovalo by si, aby EÚ preorientovala svoje zameranie;
3. vyjadruje podporu a obdiv ugandským poslancom a zástupcom občianskej spoločnosti, ktorí mali odvahu postaviť sa a verejne vystúpiť proti návrhu zákona;
4. víta vyhlásenie Európskej služby pre vonkajšiu činnosť bezprostredne po hlasovaní ugandského parlamentu, v ktorom sa uvádza, že EÚ je „hlboko znepokojená“ prijatím návrhu zákona; vyjadruje však poľutovanie nad tým, že podpredseda Komisie/vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku Josep Borrell doposiaľ nereagoval na návrh zákona osobne, ale len prostredníctvom svojho hovorcu; je presvedčený, že závažnosť situácie si vyžaduje silnejšiu inštitucionálnu reakciu a zaslúži si reakciu na najvyššej úrovni diplomacie EÚ;
5. pripomína, že tento návrh zákona je len posledným krokom Ugandy na znepokojujúcej ceste, ktorou sa uberať už niekoľko rokov, pričom prichádza uprostred nárastu homofóbnej rétoriky medzi politikmi, náboženskými vodcami a inými významnými osobnosťami ugandskej spoločnosti, pričom na občiansku spoločnosť je vyvíjaný čoraz väčší tlak, ako aj uprostred nárastu štátom podporovaných nenávisťných prejavov proti LGBTIQ osobám, ktoré podnecujú nenávisť a násilie proti LGBTIQ osobám v krajine; odsudzuje túto bigotnosť, predsudky a diskrimináciu v 21. storočí;
6. je presvedčený, že podpísanie návrhu zákona by nielen ďalej podporilo diskrimináciu a zločiny z nenávisťi proti LGBTIQ osobám, ale mohlo by tiež zvrátiť pokrok, ktorý ugandská vláda dosiahla v skoncovaní s HIV ako hrozbou pre verejné zdravie;
7. vyjadruje hlboké poľutovanie nad rozhodnutím Ugandského národného úradu pre mimovládne organizácie z 5. augusta 2022 ukončiť činnosť organizácie Sexual Minorities Uganda, poprednej organizácie na ochranu práv LGBTIQ osôb v krajine, a odsudzuje ho; vyjadruje svoju neochvejnú podporu Frankovi Mugishovi, zakladateľovi a lídrovi tejto organizácie, ktorý zasvätil svoj život boju za práva LGBTIQ osôb

v Ugande;

Situácia vo svete

8. jednoznačne odsudzuje všetky zákony, praktiky a oficiálne stanoviská kriminalizujúce homosexualitu, transrodovú identitu alebo dobrovoľné sexuálne akty osôb rovnakého pohlavia;
9. domnieva sa, že takéto zákony sú v úplnom rozpore s medzinárodným právom v oblasti ľudských práv a porušujú sa nimi ľudské práva LGBTIQ osôb vrátane ich práva na život, súkromie, slobodu, bezpečnosť a zdravie, ako aj slobodu združovania, zhromažďovania a prejavu; domnieva sa, že kriminalizácia homosexuality a transrodovej identity vytvára situáciu podobnú apartheidu tým, že časť obyvateľstva zbavuje ochrany štátu a zákona;
10. trvá na tom, že kriminalizácia homosexuality a transrodovej identity robí z LGBTIQ osôb tým, že ich stavia mimo zákona, cieľ, zvyšuje riziko ich vydierania úradmi alebo inými občanmi a podporuje nenávistné prejavy, zločiny z nenávisťi a diskrimináciu proti nim; pripomína zdravotné riziká spôsobené kriminalizáciou homosexuality a transrodovej identity, keďže kriminalizácia bráni komunitným politikám v oblasti zdravia a LGBTIQ osobám bráni v prístupe k spoľahlivým informáciám o ich zdraví, najmä o epidémii HIV;
11. opätovne pripomína svoj neochvejný nesúhlas s trestom smrti vo všetkých prípadoch a za akýchkoľvek okolností; považuje ho za neľudské a ponižujúce zaobchádzanie, ktoré je v rozpore s ľudskou dôstojnosťou;
12. víta celosvetový trend smerujúci k všeobecnej dekriminalizácii homosexuality a transrodovej identity; poznamenáva, že počet krajín, ktoré kriminalizujú homosexualitu a transrodovú identitu, je na historickom minime; domnieva sa však, že cesta k dosiahnutiu všeobecnej dekriminalizácie je ešte dlhá a že na jej dosiahnutie v blízkej budúcnosti by sa mali použiť všetky prostriedky;
13. je znepokojený súčasnou celosvetovou rétorikou a hnutiami proti rodovej rovnosti a LGBTIQ osobám, ktoré podporujú politickí a náboženský vodcovia na celom svete, a to aj v EÚ; domnieva sa, že tieto hnutia dramaticky bránia úsiliu dosiahnuť všeobecnú dekriminalizáciu homosexuality a transrodovej identity, keďže legitimizujú rétoriku, podľa ktorej sú LGBTIQ osoby skôr ideológiou než ľudskými bytosťami; dôrazne odsudzuje šírenie takejto rétoriky niektorými vplyvnými politickými lídrami v EÚ vrátane predstaviteľov vlád v Maďarsku, Poľsku a Taliansku;
14. odmieta tvrdenia politických a náboženských lídrov, že homosexualita a transrodová identita sú západné pojmy; pripomína, že väčšina zákonov, ktoré kriminalizujú homosexualitu a transrodovú identitu vo svete, má svoj pôvod v zákonoch západných kolonizačných mocností;
15. odmieta tvrdenie, že dekriminalizácia homosexuality a transrodovej identity by bola v rozpore so základnými náboženskými zásadami alebo by bránila slobode náboženského vyznania; v tejto súvislosti víta vyhlásenia pápeža z 24. januára 2023, ktorými potvrdil, že zákony kriminalizujúce homosexualitu a transrodovú identitu sú „nespravodlivé“ a

že „byť homosexuálom nie je zločin“;

16. oceňuje prácu miestnych organizácií občianskej spoločnosti zameraných na ľudské práva na celom svete, ktoré neúnavne pracujú na ochrane a obrane LGBTIQ osôb a bojujú proti stigme a predsudkom, niekedy aj za cenu bezpečnosti svojich členov; domnieva sa, že členské štáty a EÚ by mali tieto organizácie a aktivistov občianskej spoločnosti podporovať, a to aj finančne;
17. pripomína, že ochrana práv lesbičiek, gejov, bisexuálov, transrodových a intersexuálnych osôb na celom svete je prioritou EÚ a že všeobecná dekriminalizácia homosexuality a transrodovej identity je cieľom, ktorý by EÚ mala naďalej sledovať, kým to bude potrebné;

Výzva na prijatie opatrení

18. vyzýva na všeobecnú dekriminalizáciu homosexuality a transrodovej identity;
19. vyzýva na všeobecné zrušenie trestu smrti;
20. vyzýva ugandského prezidenta Museveniho, aby nevyhlásil návrh zákona a aby kategoricky odmietol svoj súhlas s akoukoľvek podobnou iniciatívou v budúcnosti a odradil tak od ďalších pokusov v tomto smere; vyzýva prezidenta, aby podporoval zásady tolerancie, akceptácie a rešpektovania medzinárodne uznávaných ľudských práv;
21. naliehavo vyzýva 63 krajín, ktoré to ešte neurobili, aby dodržiavali medzinárodné právo a prijali všetky potrebné opatrenia, legislatívne alebo iné, aby zabezpečili, že sexuálna orientácia a rodová identita už nebudú základom pre trestné sankcie;
22. vyzýva Komisiu, aby využila všetky potrebné diplomatické, právne a finančné prostriedky, ktoré má k dispozícii, na presvedčenie ugandského prezidenta, aby nepodpísal návrh zákona schváleného ugandským parlamentom; trvá na tom, že rozhodnutia prijaté a sankcie zavedené v súvislosti s Ugandou by sa mali prioritne zameriavať na politických a náboženských vodcov, ktorí podnietili a podporili návrh zákona, a mali by ich ovplyvňovať;
23. zdôrazňuje, že zákon by sa nemal používať na to, aby sa Ugandanom odoprelo právo na služby a lieky proti HIV, a vyzýva ugandskú vládu, aby zabezpečila lepší prístup k týmto službám;
24. je pevne presvedčený, že ak by ugandský prezident podpísal návrh zákona, boli by splnené podmienky, aby Komisia zrušila preferencie EBA pre Ugandu v súlade s článkom 19 nariadenia (EÚ) 978/2012¹ na základe vážneho a systematického porušovania ľudských práv, ako to bolo s Kambodžou; vyzýva Komisiu, aby obnovila clá a kvóty na všetok dovoz tovaru z Ugandy do EÚ, kým sa práva LGBTIQ osôb zásadne nezlepšia prostredníctvom prísnych lehôt a následných opatrení; vyzýva Komisiu, aby dekriminalizáciu homosexuality stanovila ako požiadavku na prístup k systému EBA a aby zo zoznamu EBA odstránila ďalšie krajiny, ktoré naďalej

---

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 978/2012 z 25. októbra 2012, ktorým sa uplatňuje systém všeobecných colných preferencií a zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 732/2008 (Ú. v. EÚ L 303, 31.10.2012, s. 1).

kriminalizujú dobrovoľné sexuálne akty osôb rovnakého pohlavia;

25. vyzýva EÚ, aby podnikla všetky príslušné politické a diplomatické kroky na dosiahnutie všeobecnej dekriminalizácie homosexuality a transrodovej identity; vyzýva EÚ, aby vytvorila širokú koalíciu tých, ktorí sú ochotní podporiť v rámci medzinárodného spoločenstva toto úsilie zamerané na medzinárodné nástroje, ako sú rezolúcie Valného zhromaždenia OSN; trvá na tom, že na dosiahnutie tohto cieľa by sa mali zmobilizovať všetky vonkajšie politiky EÚ vrátane spoločnej bezpečnostnej a zahraničnej politiky, obchodnej politiky a politiky rozvojovej pomoci;
  26. vyzýva Komisiu, aby zvažila začlenenie doložky o „neustupovaní od ľudských práv“ do svojich medzinárodných dohôd o partnerstve, prostredníctvom ktorej by mohlo byť partnerstvo vrátane jeho finančných aspektov pozastavené, ak partnerská krajina ustúpi od ľudských práv vrátane kriminalizácie homosexuality alebo transrodovej identity;
  27. vyzýva Komisiu, EÚ a jej členské štáty, aby dokončili reformu spoločného európskeho azylového systému a zabezpečili vytvorenie bezpečných a legálnych možností získania azylu, a to aj pre LGBTIQ osoby utekajúce z krajín, kde by mohli byť uväznené alebo odsúdené na smrť;
  28. naliehavo vyzýva EÚ, jej členské štáty a medzinárodných partnerov, aby rozšírili finančnú podporu pre miestne organizácie pôsobiace v oblasti podpory LGBTIQ osôb a ľudských práv so sídlom v krajinách, ktoré kriminalizujú homosexualitu a transrodovú identitu; vyzýva Komisiu, aby zriadila osobitný fond EÚ, ktorý bude ponúkať finančnú, technickú a právnu pomoc týmto organizáciám, ako aj právnikom zapojeným do napádania zákonov, ktoré sú v rozpore s medzinárodnými dohovormi, chartami a zmluvami o ľudských právach, na medzinárodných súdoch;
-
- ◦
29. poveruje svoju predsedníčku, aby toto uznesenie postúpila vládam a parlamentom členských štátov, Rade, Komisii, agentúram Organizácie Spojených národov, ugandským orgánom a orgánom ďalších 63 krajín, ktoré stále kriminalizujú homosexualitu a transrodovú identitu, a žiada, aby sa toto uznesenie preložilo do svahilčiny.